

[Poul Dam.]

mest være spørgsmålet om grundlovens § 20, og det er naturligt at tage sit udgangspunkt i den fortrinlige og udvendigt røde tryksag eller offsettryk, eller hvad det nu hedder, som justitsministeriet har udsendt i juli måned: Redegørelse for visse statsretlige spørgsmål osv. osv., en meget lærd afhandling og, synes jeg, en meget dygtig afhandling som resumerer den juridiske debat i indland og udland på en overordentlig værdifuld måde, hvis man har energi til at komme igennem den. Særlig interessant er naturligvis afsnittene side 21-28 og 70-78, der handler om, hvordan man sikrer, at Danmark ikke begår traktatbrud. Jeg har ikke meget at sige imod det juridiske, det er jeg dels ikke kyndig nok til, dels har jeg altså ikke fundet nogen detaljer, som jeg kan sætte en finger på. Men visse svagheder er der måske nok alligevel, ikke i selve dette, men i den sammenhæng, hvori det er sat. Det drejer sig jo om, hvorvidt det ville have været rigtigere at ændre grundloven i forbindelse med Danmarks eventuelle indtræden i De europæiske Fællesskaber. Man kan naturligvis sige, at dette nu er uden interesse, der er jo kun disse 3-4 uger tilbage, før folkeafstemningen kuldkaster tilhængernes drømme, og selv om det nu skulle gå anderledes, så er det jo sådan, at vi ved, at i Danmark kan man gøre hvad som helst, bare man gør det, som det i sin tid er blevet sagt. Det er måske rigtigt, som hr. Niels Helveg Petersen sagde tidligere, at der bliver ikke begået vold mod grundloven, selv om vi går ind i EF uden at lave grundlovsændringer, og man kan måske også sige, at der er jo enighed blandt jurister om, at vi stadig væk har vor fulde statsretlige frihed til at begå folkeretsbrud. Det er naturligvis en interessant situation, at man bevidst ved at gennemføre de afgørende ændringer i vor forfatningsorden ved en traktat stiller det danske lovgivningssystem, det danske statsystem i det hele taget, i den situation, at det, der er statsretligt muligt og tilladeligt, samtidig kan være folkeretligt utilladeligt. For almindelige mennesker er det helt ufatteligt, at man vil acceptere en sådan retstilstand. Jurister siger, at det kan lade sig gøre, og jeg kan godt se, at det kan lade sig gøre, men kan det dog være forstandigt, kan det dog være klogt at gøre noget sådant?

Det forekommer mig i hvert fald at være ganske sælsomt.

Hvis flertallet siger, at vi kan bruge § 20 i grundloven, så hjælper hverken logik eller skeptiske jurister, og som professor Siesbye har sagt i en artikel i Juristen: en jurist, der ved, hvad han vil, lader sig ikke standse af uønskede, logiske slutninger. Det gælder endog jurister i justitsministeriets lovkontor, hvor dygtige de end er. Det eneste, der kan hjælpe her, er selvfølgelig folkeflertallet, og det gør det også nok.

Men jeg vil dog gerne fremføre endnu et argument, som forekommer mig væsentligt i hele denne sammenhæng, og som forekommer mig hidtil at være upåagtet i den meget stringente og spidsfindige juridiske diskussion. Det er dette, at det her drejer sig om grundloven, og når det drejer sig om grundloven, så er det ikke alene folketingset, der er lovgivende, ikke alene forfatningskommissioner og andre sagkyndige, der ved deres forarbejde og motiver kan fortælle noget om, hvorledes grundloven skal forstås, men grundloven skal for at blive grundlov accepteres positivt af en ganske stor del af befolkningen. I 1953 drejede det sig om 45 pct., altså en væsentlig større andel af befolkningen end den, som man i meget lang tid har set anført i opinionsundersøgelserne som tilhængere af dansk medlemskab af EF.

Dette befolkningsflertal på de 45 pct. har haft nogle forestillinger om, hvad det var, de stemte ja til, og hvad var det da egentlig, man stemte ja til i 1953, da man accepterede § 20, da 20.000 vælgere vippede fra en forkastelse af grundlovsforslaget til en accept af grundlovsforslaget? Ja, det var ikke den argumentation, som professorerne og justitsministeriet nu fremfører, men det var en situation i verden, i det internationale samarbejde, som byggede på 1945. Det, man forestillede sig dengang, var jo ikke i første række en dansk tilslutning til Det europæiske Kul- og Stålfællesskab, som er det eneste, man kan anføre i justitsministeriets redegørelse som et eksempel på det internationale samarbejde. Det var en ganske speciel sag, og ingen troede, at vi dengang skulle tilslutte os det, som jo netop drejede sig om, at der i Centraleuropa var et sammenhængende kul- og stålområde, som praktisk kunne samarbejde. Det drejede sig